

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної
роботи

«_____» _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Європейські студії

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) _____

галузь знань 29 «Міжнародні відносини» _____

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії» _____

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії:
європеїстика» _____

(шифр і назва)

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ **за вибором** _____

(обов'язкова/ за вибором)

факультет _міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу _____

2019/ 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«20» червня 2019 року, протокол №15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дедурін Г.Г., доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «19» червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Парфінєнко А.Ю.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «19» червня 2019 року №11

Голова навчально-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Європейські студії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», ОП «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у слухачів цілісного уявлення про національні інтереси держав ЄС у різних регіонах світу в умовах глобалізації й регіоналізму та про механізми їх реалізації з застосуванням наявних ресурсів.

Також викладання дисципліни передбачає розвиток у слухачів практичних навичок з аналізу проблемних ситуацій у відносинах Україна-ЄС шляхом опрацювання інформаційних матеріалів, нормативних і законодавчих актів та розв'язання практичних завдань. Він тісно пов'язаний з навчальними дисциплінами «Геополітика», «Геоелектроніка», «Регіональні системи міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Інтеграційні процеси і міждержавні об'єднання в сучасному світі», «Міжнародні економічні відносини».

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є виявити специфіку відносин Україна-ЄС на різних етапах, проаналізувати основні законодавчі документи, що визначають відносини Україна-ЄС, визначити сучасний стан відносин Україна-ЄС та основні проблеми, проаналізувати основні напрями та програми співробітництва Україна-ЄС.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
За вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
30 год.
Практичні, семінарські заняття
15 год.
Лабораторні заняття
-
Самостійна робота
75 год.

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: основні етапи розвитку відносин Україна-ЄС, основні проблеми у відносинах України з державами-членами Європейського Союзу, сутність та особливості основних напрямків і програм співробітництва України з ЄС на сучасному етапі, основні законодавчі документи, що визначають відносини України з ЄС;

вміти: визначати особливості процесу розвитку відносин Україна-ЄС, проводити аналіз проблемних ситуацій у відносинах Україна – ЄС, пропонувати заходи із роз'яснення цих ситуацій, володіти навичками спільного розв'язання проблемних ситуацій, самостійного опанування навчального матеріалу, опрацювання додаткових джерел інформації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Становлення відносин між Україною і ЄС (перша половина 1990-х рр.).

Реакція ЄС на проголошення незалежності України. Визначення позицій України щодо євроінтеграції. Правове оформлення відносин Україна-ЄС.

Тема 2. Активізація двосторонніх відносин (друга половина 1990-х – 2004 р.)

Зростання зацікавленості ЄС у співробітництві з Україною. Визначення євроінтеграції як пріоритетного напрямку зовнішньої політики України. Основні етапи гармонізації законодавства України та ЄС.

Тема 3. Зміни у відносинах Україна-ЄС у зв'язку із розширенням ЄС у 2004 р.

Вплив процесу розширення на двосторонні відносини. Використання досвіду нових членів ЄС для України. Нові можливості для України та їх використання..

Тема 4. Довгострокові стратегії співробітництва між Україною та ЄС

Новелізація стратегії інтеграції України до Європейського Союзу та інновації ЄПС. Стратегія щодо ринкового реформування економіки. Підвищення ефективності державної інформаційної політики.

Тема 5. Новітній етап розвитку відносин Україна - ЄС

Лісабонський договір: новації та реформування ЄС. Вплив на українсько-європейські відносини вступу в дію Лісабонського договору. Підписання Угоди про асоціацію: основні положення. Сучасний стан відносин Україна ЄС: проблеми та перспективи

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1. Становлення відносин між Україною і ЄС (перша половина 1990-х рр..).</i>	24	6	3			15
<i>Тема 2. Активізація двосторонніх відносин (друга половина 1990-х – 2004 р.)</i>	24	6	3			15
<i>Тема 3. Зміни у відносинах Україна-ЄС у зв'язку із розширенням ЄС у 2004 р.</i>	24	6	3			15
<i>Тема 4. Довгострокові стратегії співробітництва між Україною та ЄС</i>	24	6	3			15
<i>Тема 5. Новітній етап розвитку відносин Україна – ЄС</i>	24	6	3			15
Усього годин	120	30	15			75

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Становлення відносин між Україною і ЄС (перша половина 1990-х рр..).</i>	3
2	<i>Активізація двосторонніх відносин (друга половина 1990-х – 2004 р.)</i>	3
3	<i>Зміни у відносинах Україна-ЄС у зв'язку із розширенням ЄС у 2004 р.</i>	3
4	<i>Довгострокові стратегії співробітництва між Україною та ЄС</i>	3
5	<i>Новітній етап розвитку відносин Україна – ЄС</i>	3
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/П	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<i>Тема 1. Становлення відносин між Україною і ЄС (перша половина 1990-х рр..).</i> - надайте характеристику реакції держав-членів ЄС на проголошення незалежності України. - розгляньте процес визначення позицій України щодо євроінтеграції. Окресліть його основні етапи. - Як відбувалося правове оформлення відносин Україна-ЄС.	15
2	<i>Тема 2. Активізація двосторонніх відносин (друга половина 1990-х – 2004 р.)</i> - визначте причини зростання зацікавленості ЄС у співробітництві з Україною. - Які етапи процесу визначення євроінтеграції як пріоритетного напрямку зовнішньої політики України. - Надайте характеристику основних етапів гармонізації законодавства України та ЄС.	15

Теми для рефератів та інформаційних повідомлень (виступів):

1. Становлення відносин між Україною і ЄС (перша половина 1990-х рр.).
2. Реакція ЄС на проголошення незалежності України.
3. Визначення позицій України щодо євроінтеграції.
4. Правове оформлення відносин Україна-ЄС.
5. Активізація двосторонніх відносин (друга половина 1990-х – 2004 р.)
6. Зростання зацікавленості ЄС у співробітництві з Україною.
7. Визначення євроінтеграції як пріоритетного напрямку зовнішньої політики України.
8. Основні етапи гармонізації законодавства України та ЄС.
9. Зміни у відносинах Україна-ЄС у зв'язку із розширенням ЄС у 2004 р.
10. Вплив процесу розширення на двосторонні відносини.
11. Використання досвіду нових членів ЄС для України.
12. Нові можливості для України та їх використання.
13. Довгострокові стратегії співробітництва між Україною та ЄС
14. Новелізація стратегії інтеграції України до Європейського Союзу та інновації ЄПС.
15. Стратегія щодо ринкового реформування економіки.
16. Підвищення ефективності державної інформаційної політики.
17. Новітній етап розвитку відносин Україна – ЄС
18. Лісабонський договір: новації та реформування ЄС.
19. Вплив на українсько-європейські відносини вступу в дію Лісабонського договору.
20. Підписання Угоди про асоціацію: основні положення.
21. Сучасний стан відносин Україна ЄС: проблеми та перспективи

Якісно проведені дослідження можуть виступати основою для написання дипломних робіт. Вибір теми дослідження є відповідальним етапом для початкового науковця. Невдало вибрана тема може спричинити проблеми в процесі підготовки та написання роботи. Для своєї наукової роботи студент може обирати тему самостійно, попередньо узгодивши її з лектором.

За виконання вказаних форм роботи студент може отримати додаткові бали у випадку пропуску семінарських занять з поважної причини, та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна

6. Методи контролю

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- Контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських і практичних занять (максимально 30 балів);
- Контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (максимально 30 балів);

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни (максимум 40 балів).

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях (до 5 балів за темою);
- письмового експрес-контролю (до 5 балів за темою);
- тестові завдання (5-10 балів в залежності від обсягу та складності тестового завдання);
- виконання творчих завдань (до 10 балів);
- розв'язування ситуаційних задач (до 5 балів за завдання);

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів (схема нарахування балів подана нижче).

7. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	залік	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5				
10	15	10	10	15		60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої	для дворівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

1. Дзяд О. В., Рудік О. М. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України: навчальний посібник / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. – К.: Міленіум, 2009. – 668 с.
2. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. – Х.: Вид-во ХарІ НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.
3. Гнатюк М.М., Малик Я.Й., Прокопенко Л.Л. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України: навчальний посібник / За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. – К.: Вид-во «Міленіум», 2009. – 782

с.

4. Гнидюк Н.А., Федонюк С.В. Розширення ЄС та досвід реформ країн Центрально-Східної Європи у контексті приєднання до ЄС / За заг.ред.М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. – К.: Вид-во «Міленіум», 2009. – 354 с.

5. Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції. – За заг.ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, О. Рудіка, В. Стрельцова. – К.: «Міленіум», 2009. – 588 с.

6. Колісніченко Н. М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток державної служби в Україні: навч.посібник / за заг.редакцією: М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. - К.: Вид-во «Міленіум», 2009. – 248 с.

7. Нагорна І. В. Державне управління в країнах-членах ЄС: навч.посібник / за заг.редакцією: М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. - К.: Вид-во «Міленіум», 2009. – 192 с.

8. Кривцова В. М. Теорії та стратегії європейської інтеграції / За заг.ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. – К.: Видавництво «Міленіум», 2009. – 142 с.

9. Прокопенко Л. Л. Вступ до європейської інтеграції / За заг.ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. – К.: Видавництво «Міленіум», 2009. – 334 с.

10.Тамм А. Є., Стрельцов В. Ю., Дзюдзюк В. Б. Україна – ЄС: розвиток відносин і основні напрями співробітництва: Модуль 5: навчальний посібник / За заг.ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка – Х.: Вид-во ХарІ НАДУ «Магістр», 2009. – 144 с.

11.Рудік О. М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС / за заг.ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого. – К.: Міленіум, 2009. – 278 с.

12. Актуальні проблеми саморегуляції соціального організму Об'єднаної Європи // Саморегуляція соціального організму країни. – Монографія. – За ред. В.П.Беха. – К.: НПУ ім. М.Драгоманова. – 2007.

13. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб./ ; Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України. -К.: К.І.С., 2006.
14. Грицяк І.А. Європейське управління: теоретико-методологічні засади // Монографія. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2006. - 398 с.
15. Європейський Парламент як наднаціональний орган влади Європейського Союзу (Розділ IX); Європейські транснаціональні політичні партії у Європейському Парламенті (Розділ X). (Співавт.: Гаврилюк О.Р., Грицяк Н.В.) // Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія / За заг. ред. д.і.н., проф. А.І.Кудряченка. – К.: НІСД, 2007. – 396 с.(С. 248-301).
16. Грицяк І.А., Немиря Г.М., Палій О.М. Європейська інтеграція (опорний конспект дистанційного курсу навчальної дисципліни): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
17. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права // Навчальний посібник. Видавець –Товариство Карла Дуйсберга. Упорядник Інс-т європолітики, Берлін. Наук. ред. В.П'ятницький. – Вид-во «Заповіт».
18. Жан-Люк Сорон. Курс з європейських інституцій: європейська головоломка. – К.: ІМВ, 2001. – 444 с.
19. Копійка В.В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна. – К.: Юридична думка, 2005. – 448 с.
20. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу. – К., 2002. – 346 с.
21. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. - К.: 2007. – 88 с.
22. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К.: Смолоскип, 2002.
23. Розпорядження Кабінету Міністрів "Про затвердження заходів щодо виконання у 2005 році Плану дій Україна - ЄС". -
24. Світова та європейська інтеграція: Навчальний посібник / За заг. Ред.. проф. Я.Й.Малика. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 540 с.
25. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу.- К., К.І.С.- 2002.
26. Угода про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом та

Україною від 16 червня 1994 року. – Представництво Європейської Комісії в Україні, 1994.

27. Хоффманн Л., Мьоллерс Ф. Україна на шляху до Європи. - К.: Фенікс, 2001. - 343с.

28. Марченко М. Європейський Союз: Словник-довідник. – 2006.

29. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція та глобальні проблеми // Навч. посібник – 2007.

30. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз: Курс євроінтеграції: Пер. з англ. // Навч. Посібник. - 2006.

31. Волес В. Творення політики в ЄС: Навч. посібник. Пер. з англ. – 2004.

32. Міжнародні організації / за ред. Ю.Г.Козака. Навч. посібник – 2007.

33. Бенуа-Ромер Ф. Право Ради Європи: пер. з англ. // Навч. Посібник – 2007. Європейська інтеграція / уклад.: М. Яхтенфукс; пер. з нім. // Збірник праць – 2007.

Іноземна література:

34. EU LAW. Text, cases, and materials. Third edition. // Paul Craig, Grainne de Burca. – Oxford - 2003 - 1242 p.

35. Debates on European Integration. A Reader. // Edited by Mette Eilstrup-Sangiovanni. – New York - 2006 – 512 p.

36. European Union Politics. Second edition. // Michelle Cini. – Oxford - 2007 – 496 p.

37. The Enlargement of the European Union. Opportunities for Business and Trade. A Guide for the Entrepreneur. // Ine Lejeune and Walter Van Denberghe. - Great Britain – 2005. – 216 p.

38. The EU, The WTO and the NAFTA. Towards a Common Law of International Trade ? // Edited by J.H.H.Weiler. – Oxford – 2005. – 238 p.

39. Economic and Social Law of the European Union. // Jo Shaw, Jo Hunt & Chloe Wallace. – Great Britain – 2007. – 516 p.

40. The Eastern Enlargement of the European Union. Efforts and Obstacles on the Way to Membership. // Edited by Anselm Skuhra. – Innsbruck – 2005. – 280 p.

41. The Economics of European Integration, Second Edition. // Richard Baldwin and Charles Wyplosz. – 2006. – 464 p.

42. The Institutions of the European Union. Second Edition. // Jhon Peterson and Michael Shackleton. – Oxford – 2006. – 390 p.

43. The International Relations of the European Union. // Edited by Steve Marsh and Hans Makenstein. – England – 2005. – 306 p.

44. External relations of the European Union. Legal and Constitutional Foundations. //

Piet Eeckhout. – Oxford – 2005. – 490 p.

45. Environmental Policy in the European Union. Actors, institutions and processes. Second Edition. // Edited by Andrew Jordan. – London – 2005. – 366 p.

46. The Government and Politics of the European union. Sixth Edition. // Neill Nugen. - New York - 2006. – 630 p.

47. The Member States of the European Union. // Edited by Simon Bulmer and Christian Leguense. – Oxford – 2005. – 400 p.

48. What is the European Union? Nature and Prospects. // Paul Magnette. - New York - 2005. – 230 p.

49. Interest Representation in the European Union. // Justin Greenwood. - New York - 2003. – 310 p.

50. What's Wrong with the European Union and How to Fix It. // Simon Hix. – Cambridge. – 2008. – 220 p.

51. Rethinking European Union foreign policy. // Edited by Ben Torna and Thomas Christiansen. – Manchester and New York. – 2004. – 176 p.

52. Leadership and Negotiation in the European Union. // Tomas Tallberg. – Cambridge. – 2006. – 266 p.

53. International Relations and the European Union. // Edited by Christopher Hill and Michael Smith. – Oxford. – 2005. – 470 p.

54. Patterns of Europeanisation in Central and Eastern Europe. // Zdenka Manfeldova / Vera Sparschuh / Agnieszka Wenninger (Eds.). – Hamburg. – 2005.- 286 p.

55. The Council of Ministers. Second Edition. // Fiona Hayes-Renshaw and Helen Wallace. - New York - 2006. – 392 p.

Рекомендовані адреси сайтів.

1. Euroserver <http://euobserver.com>
2. EurActiv <http://www.euractiv.com>
3. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. Тема „Європейська інтеграція” . – <http://www.icps.kiev.ua/library>.
4. Вісник “УНІАН – Новини ЄС”: <http://unian.net/ukr/products/95/>
5. Довідник з європейської інтеграції <http://eu-directory.ea-ua.info/>
6. Європа в Інтернет: Веб-путівник: <http://www.knoweurope.net/demo/html/webdir.htm>
7. Загальна інформація про установи ЄС:

<http://europa.eu.int/geninfo/info-en.htm>

8. Офіційний сайт Делегації Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі: www.delukr.cec.eu.int

9. Офіційний сайт ЄС: http://europa.eu.int/index_en.htm (до англійської сторінки веб-сайту).

10. Сторінка новин EU News: http://europa.eu.int/news/index_en.htm

11. Урядовий портал. „Європейський вибір”:
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=741034&cat_id=31455

12. Відносини Україна-ЄС на сайті ЄС:
http://ec.europa.eu/external_relations/ukraine/index_en.htm

13. Україна-ЄС: хронологія відносин:
<http://www.delukr.ec.europa.eu/page262.html>

14. Всі угоди між Україною та ЄС:
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=31609

15. Угода про партнерство та співробітництво:
http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=31652&cat_id=31609&ctime=1148909555021

16. Угода про реадмісію Україна - ЄС: <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/11746.htm>

17. <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/11577.htm>
- Угода про спрощення оформлення віз Україна - ЄС:

18. <http://www.sdla.gov.ua> - Державний департамент з питань адаптації законодавства

19. <http://curia.eu.int> – Сайт Суду ЄС

20. <http://eu-directory.ea-ua.info/index.php#golovna> – довідник з Європейської інтеграції

21. Процес прийняття рішень на сайті ЄС: http://www.europa.eu.int/eur-lex/lex/en/droit_communaute/droit_communaute.htm

22. www.mfa.gov.ua (рубрика європейський вибір)